
Gruvdrängen från Bossarby och namnet som överlevde århundraden
Anders Nilsson Buss (ca 1690 – 1745)
En mikrohistorisk berättelse om liv, arbete och familj i 1700-talets Uppland, återskapad från kyrkböckernas tysta notiser.
NotebookLM

Rötterna i Uppland och skapandet av namnet Buss



Föräldragården: Nils Larsson (Gruvdräng & Fjärdingsman) och hustrun Brita.

Dannemora gruvor: Anders tidiga arbetsplats.

Problem

Namn som Nilsson och Andersson var för vanliga bland gruvarbetarna, vilket skapade förvirring i rullorna.

Lösning

Anders tar namnet Buss efter fädernegården Bussarby Sörgård för att särskilja sig.

Resultat

Anders blir den första i släktgrenen att bära namnet Buss, noterat redan i husförhöret 1694 som Buss Anders.

NotebookLM

Dannemora gruva blev en sköld mot krigstjänstgöring

Utskrivningen (1690-talet)



Anders Nilsson finns upptagen i förteckningen över uttagna soldater i Dannemora. Ett liv i Karl XII:s dödliga fälttåg hotar.

Räddningen



Namnet försvinner plötsligt från de militära rullorna. Gruvarbetare var befriade från krigstjänst på grund av arbetets avgörande vikt för riket.

Anders undslapp kriget, men gruvan krävde sitt eget pris i form av ett ständigt livsfarligt och slitsamt arbete i mörkret.

NotebookLM

Ett påskyndat bröllop utan brudkrona i Dannemora kyrka

16 oktober 1710 – Anders viger sig med Karin Andersdotter.



Brudkronans Betydelse

Karin bar ingen brudkrona under vigseln.

Vad det betydde:

- I 1700-talets Sverige signalerade avsaknaden av brudkrona att bruden antingen varit gift tidigare eller inte längre var oskuld.

Hotet:

- Att föda en oäkting ansågs mycket fult och medförde enormt socialt stigma. En snabb vigsel var absolut nödvändig för att skydda familjens heder.

NotebookLM

Kyrkböckernas tidslinje bekräftar en räddad heder



16 Oktober 1710

Paret gifter sig i all hast utan krona.

Exakt nio månader passerar



Juli / Augusti 1711

Sonen Anders föds inom äktenskapet. Stämpeln som oäkting är undviken.



20 Augusti 1711

Gruvdräng Anders Nilsson Buss tackoffer då hustrun gick i kyrkan efter sonens födelse, 30 öre.

NotebookLM

Ett liv i rörelse mellan gårdarna och familjens behov



Steg 1: Bossarby

Fadern Nils dör. Äldre brodern Erik övertar Sörgården. Anders stannar en tid.



Steg 2: Pesarby

Anders flyttar ut och bygger ett eget liv och hem på gården Pesarby i samma socken.



Steg 3: Återkomsten

Anders flyttar hem till Bossarby igen när föräldrarna insjuknar för att bistå familjen.



Steg 4: Slutet

Återvänder till Pesarby. Avlider i augusti 1745 och begravs den 8 augusti. Dödsorsak okänd.

NotebookLM

Inget materiellt arv, men ett blodsband som lever vidare

När Anders dog 1745 upprättades ingen bouppteckning. Det fanns ingen stor rikedom att fördela på pappret. Hans sanna arv är den släktgren som tog namnet Buss in i framtiden.



Källorna bakom historien:

Ett tack till släktforskarna som pusslat ihop arkiven: Annelie Häggkvist (från Nils gren), Håkan Bergström (från Anders gren), samt Aina Arnarp i Strängnäs.

NotebookLM